

ГАЛИЦЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Галицького фахового коледжу
імені В'ячеслава Чорновола

Марія БАБ'ЮК

28

квітня

2023 року

ПРОГРАМА

співбесіди з історії України для здобуття ОС бакалавр

Розглянуто та схвалено на засіданні
циклової комісії суспільних дисциплін
протокол № 9 від 27 квітня 2023 р.

Голова ЦК Наталія ЛУБКОВИЧ

Тернопіль, 2023

Пояснювальна записка

Програма співбесіди складена відповідно до чинної навчальної програми з історії України для учнів 6-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН від 03 серпня 2022 року № 698).

Метою вступного випробування з історії України є виявлення рівня сформованості історичних компетентностей випускника повної загальної середньої освіти, зокрема:

хронологічна компетентність – уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причинно-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

просторова компетентність – уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

інформаційна компетентність – уміння працювати з джерелом історичної інформації, інтегрувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

логічна компетентність – уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;

аксіологічна компетентність – уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Хронологічно програма охоплює зміст шкільних курсів історії від найдавніших часів до початку ХХІ ст.

У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де викладено базовий навчальний матеріал, основний понятійний апарат, перелік провідних дат та подій, яким повинен володіти випускник 11-го класу.

Вона передбачає перевірку сформованих в учнів знань про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів, а також сформованості в абітурієнтів загально-предметних історичних умінь. Питання співбесіди мають перевіряти такі знання й уміння абітурієнтів:

- визначати історичні події, їх хронологічні межі, зміст та послідовність;

- описувати соціально-економічні, політичні й духовні події, розкривати їх сутність та наслідки, встановлювати відповідність між явищами, процесами, подіями та періодами, епохами;

- розпізнавати та зазначати хід, зовнішні ознаки подій;

- характеризувати (визначати істотні характерні риси, складові, етапи, віхи) подій, явищ і процесів минулого, діяльність видатних історичних постатей;
- встановлювати відповідність між одиночними фактами і типовими загальними явищами, групувати (класифікувати) факти за вказаною ознакою;
- встановлювати причини та наслідки подій і явищ, оцінювати їх значення;
- давати визначення історичних понять й термінів, пояснювати їх і доречно вживати.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Найдавніші часи. Початки людської цивілізації на території України

Первісні люди та спосіб їх життя. Неолітична революція. Землеробські племена. Трипільська культура. Кочові народи на території України. Кіммерійці. Скіфи. Сармати. Етнокультурні зв'язки скіфів та сарматів із слов'янами. Слов'яни напередодні Великого переселення народів. Історичні джерела з історії слов'ян. Прабатьківщина слов'ян. Суспільне, господарське життя і духовний світ давніх слов'ян. Сусіди давніх слов'ян. Римський період грецьких міст-держав Північного Причорномор'я. Боспорське царство. Пізні скіфи на Дніпрі та в Криму. Готи та гуни на теренах України. Слов'яни під час Великого переселення народів. Напрямки розселення слов'ян. Зародження слов'янських народів, зокрема українського.

Тема 2. Виникнення та становлення Русі-України.

Слов'яни під час Великого переселення народів. Розселення племінних союзів східних слов'ян VIII – IX ст. на території сучасної України. Сусіди східнослов'янських племен. Етнічні й державотворчі процеси в період утворення Київської держави. Походження назви «Русь». Князювання Аскольда. Правління Олега. Князь Ігор. Походи проти Візантії. Княгиня Ольга, її реформи. Прихід Святослава до влади. Похід проти Хозарського каганату. Балканські походи.

Суспільний устрій Київської держави у IX – X ст. Склад та заняття населення. Життя людей у селі. Міста і міське життя.

Тема 3. Київська держава (Русь-Україна) наприкінці X – у першій половині XI ст.

Початок правління князя Володимира. Територіальне зростання Київської держави. Запровадження християнства як державної релігії. Внутрішня і зовнішня політика Володимира. Міжусобна боротьба між синами Володимира Великого. Утвердження Ярослава в Києві. Розбудова Києва. «Руська правда». Церковне та культурно-освітнє життя. Відносини з іншими державами.

Політичний устрій. Основні верстви населення. Розвиток землеволодіння. Залежність селян і повинності. Розвиток сільського господарства, ремесел, торгівлі. Міста. Гроші. Розвиток української мови та писемності. Школи. Усна народна творчість. Архітектура. Малярство. Музична творчість.

Тема 4. Київська держава у другій половині XI – першій половині XIII ст.

Київська держава за часів правління Ярославичів. Боротьба між Ярославичами за київський престол. Любецький з'їзд князів.

Посилення великокнязівської влади за Володимира Мономаха, його внутрішня і зовнішня політика. Правління Мстислава Володимировича. Роздробленість Русі.

Політичний і соціально-економічний розвиток Київського і Переяславського князівств середини XII – першої половини XIII ст. Політичний і соціально-економічний розвиток Чернігівського князівства середини XII – першої половини XIII ст. «Слово о полку Ігоревім» – історичне джерело і

літературна пам'ятка Давньої Русі. Політичний і соціально-економічний розвиток Галицького і Волинського князівств. Піднесення Галицького князівства за Володимира та Ярослава Осмомисла.

Освіта. Наука. Усна народна творчість. Книжні пам'ятки. Літописання. Архітектура та мистецтво. Історичне значення Київської держави.

Тема 5. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава).

Утворення Галицько-Волинської держави за Романа Мстиславича. Боротьба синів Романа Мстиславича за відродження Галицько-Волинської держави.

Перший похід монголів на Русь. Вторгнення хана Батия на українські землі. Утворення Золотої Орди.

Внутрішня та зовнішня політика князя Данила Романовича. Коронація Данила. Наступники Данила Романовича.

Правління короля Юрія І. Останні галицько-волинські князі. Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за землі Галицько-Волинської держави в 40 – 80-ті роки XIV ст. Волинь за правління Любарта.

Особливості розвитку культури Галицько-Волинської держави. Освіта. Літописання. Архітектура та образотворче мистецтво. Історичне значення Галицько-Волинської держави.

Тема 6. Руські удільні князівства у складі сусідніх держав (друга половина XIV – XV ст.). Кримське ханство.

Поширення влади польського короля на Галичину, а Великого князівства Литовського – на інші українські землі. Суспільно-політичний устрій Великого князівства Литовського. Кревська унія.

Політика великого князя литовського Вітовта щодо українських земель. Виступ литовсько-руської знаті на чолі з князем Свидригайлом. Відновлення та остаточна ліквідація Київського і Волинського удільних князівств. Закарпаття під владою Угорщини. Буковина у складі Молдовського князівства. Завоювання Московською державою Чернігово-Сіверських земель.

Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Початок татарських походів на українські землі.

Соціальна структура суспільства. Панівні верстви населення, їхнє повсякденне життя. Князь В.-К. Острозький. Становище духівництва та церковні відносини.

Сільське господарство. Становище і повсякденне життя селянства. Зростання міст. Магдебурзьке право. Міське населення та його спосіб життя. Розвиток ремесл і торгівлі.

Особливості розвитку культури українських земель у другій половині XIV – XV ст. Освіта. Юрій із Дрогобича. Початок українського книговидання. Швайпольт Фіоль. Архітектура й містобудування. Малярство та книжкова мініатюра.

Тема 7. Українські землі у складі Речі Посполитої (XVI – перша половина XVII ст.).

Статус українських земель у складі Королівства Польського, Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського, Священної Римської та Османської імперій, Московського царства в першій половині XVI ст. Люблінська унія 1569 р. та її вплив на українське суспільство. Соціальна структура суспільства в Україні XVI ст. (магнати, шляхта, духовенство, містiani, селяни). Литовські статuti. Економічне життя села і міста: фільварки, цехи. Торгівля. Сільське та міське самоврядування. Криза православної церкви в XVI ст. Реформаційний та контрреформаційний рухи в Україні. Пересопницьке Євангеліє. Книговидання. Полемічна література. Православні братства. Василь-Костянтин Острозький. Церковні собори в Бересті 1596 р. Розкол православної церкви. Утворення унійної (греко-католицької) церкви. Боротьба за відновлення православної ієрархії. Реформи митрополита Петра Могили. Культурно-освітнє життя. Єзуїтські колегії, Острозька академія, братські школи. Київська (Киево-Могилянська) колегія. Містобудування, архітектура, образотворче мистецтво XVI – першої половини XVII ст.

Тема 8. Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.).

Походження українського козацтва. Козацькі зимівники та поселення. Перші Січі. Дмитро Вишневецький. Запорозька Січ – козацька республіка. Реєстрове козацтво. Становлення козацького стану. Козацькі повстання кінця XVI ст. Походи козаків першої чверті XVII ст. Петро Конашевич-Сагайдачний. Військо Запорозьке і Хотинська війна. Козацько-селянські повстання 20–30-х років XVII ст. «Ординація Війська Запорозького».

Театр. Література. Музика. Архітектура та образотворче мистецтво.

Тема 9. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Передумови Національно-визвольної війни. Богдан Хмельницький. Козацько-кримський союз. Події 1648–1649 рр. Зборівський договір. Події 1650–1651 рр. Битва під Берестечком і Білоцерківський договір. Іван Богун. Битва під Батогом. Молдавські походи. Облога Жванця. Українська козацька держава – Військо Запорозьке. Адміністративно-територіальний устрій. Соціально-економічні реформи. Зовнішня політика: у пошуку союзників. Українсько-московський договір 1654 р. Воєнно-політичні події 1654–1655 рр. Віленське перемир'я. Українсько-шведсько-трансильванський союз.

Тема 10. Козацька Україна наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII ст.

Іван Виговський. Гадяцька угода. Україно-московська війна. Конотопська битва. Початок Руїни. Юрій Хмельницький. Розкол Гетьманської держави. Павло Тетеря та Іван Брюховецький. Андрусівське перемир'я. Петро Дорошенко. Спроби об'єднання Лівобережної та Правобережної Гетьманщини. Дем'ян

Многогрішний. Іван Самойлович. Чигиринські походи. Бахчисарайський мир. «Вічний мир». Правобережне козацтво в останній чверті XVII ст. Заселення і розвиток Слобідської України. Слобідські козацькі полки. Запорозьке козацтво. Іван Сірко. Гетьманщина в часи Івана Мазепи. Пилип Орлик і його Конституція. Ліквідація козацтва на Правобережній Україні. Церковне життя. Освіта. Архітектура. Образотворче мистецтво.

Тема 12. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Імперський наступ на автономію Гетьманщини. Павло Полуботок. Данило Апостол. Нова Січ. Кирило Розумовський. Ліквідація гетьманства і козацького устрою в Україні. Підкорення Кримського ханства. Колонізація Півдня України. Правобережна Україна. Гайдамаки. Коліївщина. Буковина, Східна Галичина, Закарпаття. Рух опришків. Поділи Речі Посполитої: зміни у становищі Правобережної України та західноукраїнських земель. Освіта і наука. Києво-Могилянська академія. Григорій Сковорода. Архітектура. Образотворче мистецтво. Музика.

Тема 13. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій третині XIX ст.

Політика Російської імперії щодо українських етнічних територій. Козацтво після ліквідації Запорозької Січі. Соціально-економічне становище. Села і міста. Торгівля. Чумацький промисел. Криза кріпосницької системи. Початок індустріальної революції. Нова модель соціально-економічного розвитку Півдня України. Порто-франко Одеси. Початок українського національного відродження. Формування сучасної української національної самосвідомості. Новгород-Сіверський автономістський гурток. Харківський осередок українського руху. Кирило-Мефодіївське братство. Польський національно-визвольний і російський опозиційний рухи на території України. Польське повстання 1830–1831 рр. і його наслідки для України. Соціальні рухи.

Політика Австрійської імперії щодо українських територій. Йосифінські реформи. Соціальні протести. Початок українського національного відродження. «Будителі» Закарпаття. Товариство галицьких греко-католицьких священиків. «Руська трійця». Європейська революція 1848–1849 рр. в українських регіонах Австрійської імперії. Соціальні рухи. Скасування панщини. Головна руська рада та її національна програма. Газета «Зоря Галицька». Перший досвід парламентської діяльності.

Тема 14. Повсякденне життя та культура України кінця XVIII – у першій третині XIX ст.

Повсякденне життя. Становище жінки. Умови розвитку культури. Освіта. Львівський університет. Відкриття університетів у Харкові та Києві. Поступ науки. Видатні вчені. Культурно-освітні товариства. Розвиток української літератури. Становлення сучасної української літературної мови. «Енеїда» Івана

Котляревського. Тарас Шевченко і його «Кобзар». Творчість Пантелеймона Куліша і Миколи Гоголя. Музика, театр, образотворче мистецтво, архітектура.

Тема 15. Українські землі у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.

Українське питання в контексті міжнародних відносин. Східна (Кримська) війна 1853–1856 рр. Ліквідація кріпацтва та реформи 1860–1870-х років. Модернізація промисловості й сільського господарства. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля. Урбанізація. Будівельна лихоманка. Розвиток залізничного транспорту. Зміни в соціальній структурі суспільства. Формування інтелігенції й робітництва (пролетаріату). Родини українських підприємців. Громадівський рух 1860–1890-х рр. Київська громада. Хлопомани. Польське повстання 1863–1864 рр. та його наслідки для України. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства. Молоді громади. Валуєвський циркуляр і Емський указ. Володимир Антонович і Михайло Драгоманов. Братство тарасівців. Національне відродження кримських татар. Ісмаїл Гаспринський. Зародження робітничого і соціал-демократичного рухів.

Тема 16. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

Особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських регіонів. Селянська реформа в Австрійській імперії (1848 р.). Кооперативний рух. Трудова еміграція. Русофіли («москвофіли») і народовці («українофіли»). Товариство «Просвіта». Наукове товариство імені Шевченка. Народовська політика «нової ери». Розгортання руху народовців у 1880–1890-х роках у Галичині, Буковині й Закарпатті. Радикальний рух у Галичині. Іван Франко. Утворення політичних партій. Русько-українська радикальна партія, Українська національно-демократична партія. Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні.

Тема 17. Україна початку XX ст. перед викликами модернізації.

Особливості соціально-економічного розвитку. Індустріальна модернізація. Монополізація. Регіональна спеціалізація промисловості й сільського господарства. Кооперативний рух.

Політизація та радикалізація українського національного руху. Створення і діяльність політичних партій, культурно-освітніх і військово-спортивних організацій. Проблеми консолідації української нації. Самостійницька й автономістська течії в національному русі.

Наростання політичної напруженості. Події російської революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад у I і II Державних думах. «Українське питання» в III і IV Державних думах. Товариство українських поступовців. Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні.

Аграрна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Український політичний і національно-культурний рух у 1907–1914 рр. Реформа виборчої

системи в Австро-Угорщині. Посилення тиску з боку російської імперської влади на український рух. Прояви ксенофобії та шовінізму. «Справа Бейліса».

Тема 18. Повсякденне життя та культура України в середині XIX – на початку XX ст.

Вплив процесів модернізації на суспільне життя українців, зміни у світовідчутті людини. Урізноманітнення форм і напрямів освіти. Боротьба за створення українського університету у Львові. Церковне життя. Емансипація жінки. Наукові товариства. Видатні вчені. Особливості розвитку культурного життя. Література. Український професійний театр. Родина Тобілевичів. Музика. Українська романтична і реалістична школа живопису. Модерн у малярстві. Стилізація й модерн в архітектурі. Повсякденне життя. Зміни в міській та сільській забудові. Опіка над здоров'ям і медичні служби. Дозвілля, розваги й задоволення культурних запитів.

Тема 19. Україна в роки Першої світової війни

Україна в геополітичних планах країн Антанти і центральних держав. Ставлення українських політичних партій до війни.. Національний рух на західноукраїнських землях. Діяльність Головної Української Ради, Союзу визволення України, Загальної Української Ради. Воєнні дії на території України в 1914-1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914-1917 рр. Українські січові стрільці.

Тема 20. Українська революція, розпад Російської імперії та постання національної держави – Української Народної Республіки.

Причини, передумови, характер Української революції. Утворення Української Центральної Ради, формування адміністративних, представницьких органів місцевої влади, українських і загальноросійських партій. В. Винниченко. М. Грушевський. С. Петлюра. Взаємовідносини Української Центральної Ради з Тимчасовим урядом. Основні положення I, II Універсалів Української Центральної Ради. Вплив Корніловського заколоту на події в Україні. Причини, перебіг та результати боротьби за владу у Києві у жовтні – листопаді 1917 р. Проголошення УНР. Діяльність Генерального Секретаріату. Кримськотатарський національний рух. Роль Всеукраїнських з'їздів рад у Києві і Харкові, ультиматуму Раднаркому в політиці більшовиків по усуненню Української Центральної Ради. Причини, перебіг та наслідки першої війни радянської Росії з УНР. Бій біля станції Крути. Події 1917 р. в Криму.

IV Універсал Центральної Ради. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією України. Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу. Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Вигнання більшовиків з території УНР. Похід П. Болбочана на Крим. Конституція УНР. Здобутки і прорахунки Центральної Ради в державотворчому процесі, у внутрішній і зовнішній політиці.

Тема 21. В боротьбі за українську незалежність.

Гетьманський переворот. Українська Держава. Внутрішня та зовнішня політика гетьмана П. Скоропадського. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині і Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Політика воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший заможний похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий Зимовий похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919-1922 рр.). Культура і духовність.

Тема 22. Україна в складі тоталітарної імперії – Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Процес входження УСРР до складу СРСР. Причини, масштаби та наслідки голоду 1921-1923 рр. Роль радянських і зарубіжних організацій допомоги голодуючим. Причини, цілі, заходи, особливості впровадження непу в Україні та його наслідки. Входження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика «коренізації». Згорання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія ліквідації неписьменності дорослих. Культура, духовне життя.

Причини, цілі, характер, джерела та результати форсованої індустріалізації. Причини, цілі, характер, етапи, методи здійснення та результати насильницької колективізації. Причини, масштаби, наслідки Голодомору 1932-1933 рр. – як геноциду українського народу. Причини, цілі, методи здійснення, масштаби та наслідки репресій в Україні та їх ідеологічне виправдання більшовицьким режимом. Релігійна політика радянської влади, її наслідки. Політичні процеси 20-30-х рр. ХХ ст. Згорання українізації. Культ особи. Великий терор. Розстріляне відродження. Національно-демографічні зміни.

Тема 23. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період (1921-1939 рр.)

Становище українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Національна політика Польщі, Румунії та Чехословаччини на українських землях, просвітні організації краю та міжнаціональні відносини. Українська кооперація. Українські політичні партії в Польщі, Румунії та Чехословаччині, їхні цілі, ідеологічні засади, соціальна база, методи діяльності. Українська військова організація та ОУН. Причини та наслідки Татарбунарського повстання. Перебіг визвольної боротьби в Закарпатті. Карпатська Україна і Карпатська Січ. Причини та наслідки поразки українців Закарпаття у боротьбі за

збереження державності. Культура та духовність. Політичне і культурне життя еміграції.

Тема 23 Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Суть радянсько-німецьких договорів 1939 р. та їх вплив на долю західноукраїнських земель. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Холмщини, Південної Бессарабії. Політика «радянзації» західних областей України. Масові політичні репресії 1939-1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії на радянсько-німецькому фронті у 1941-1942 рр. Причини поразок радянських військ у перші місяці війни, мобілізаційні заходи, особливості проведення евакуації. Окупація України військами Німеччини та її союзниками. Нацистський «новий порядок» в Україні. Масове знищення мирного населення. Голокост. Причини розгортання, джерела формування, час існування, течії, організаційні та координуючі структури руху Опору, його цілі, форми та методи боротьби. Партизанський рух. Проголошення у Львові «Акта відновлення Української держави» 30 червня 1941 р. Поліська Січ. Діяльність ОУН і УПА. Українсько-польське протистояння. Перебіг подій на радянсько-німецькому фронті у 1942-1943 рр. та на завершальному етапі війни, діяльність різних течій руху Опору. Вигнання німецьких військ та їх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація Кримських татар та інших народів Криму. Внесок українського народу у перемогу над Німеччиною та її союзниками. Результати й наслідки війни для України та її народу. Українське питання на Тегеранській Ялтинській і Потсдамській конференціях. Культура і духовність.

Тема 24. Україна в повоєнний період.

Зовнішньополітична діяльність УРСР, її політичне та економічне становище. Встановлення кордону з Польщею, Чехословаччиною і Румунією. Адміністративно-територіальні зміни в Україні, особливості, результати та наслідки відбудови промисловості та сільського господарства. Причини, масштаби, наслідки голоду 1946-1947 рр. Матеріально-побутове становище населення. «Радянизація» західних областей. Протистояння радянської влади та національно-визвольного руху в західних областях України. Операція «Вісла» і «Захід». Розвиток системи освіти, науки, літератури і мистецтва. Причини, цілі, заходи, результати і наслідки політико-ідеологічного тиску на культуру.

Тема 25. Україна в умовах деєсталінізації

Суспільно-політичне та соціально-економічне становище України на початку 50-х рр. Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. Причини деєсталінізації і лібералізації суспільного життя. Зміни в адміністративно-територіальному устрої УРСР. Вхід Кримської області до складу УРСР. XX з'їзд КПРС та його вплив на українське суспільство. Зміни в управлінні господарством. Причини впровадження радгоспів, здобутки та проблеми розвитку промисловості і сільського господарства наприкінці 50-х – у

першій половині 60-х рр.. Історичні умови розвитку української культури. Процес ідеологізації культурного життя. Розвиток освіти, наукові здобутки українських учених. Вплив десталінізації на літературно-мистецьке життя та прояви його пожвавлення. Державна політика щодо церкви. «Шістдесятники». Передумови, причини, особливості зародження дисидентського руху, його течії та вимоги. Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура і духовність.

Тема 26. Україна у період загострення кризи радянської системи

Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Суспільно-політичне та соціально-економічне становище України у другій половині 60-х – першій половині 80-х рр.. Період застою. Сутність Конституції УРСР 1978 р. та політико-правовий статус України у складі СРСР. Здобутки, проблеми та особливості індустріального розвитку УРСР, її місце в загальносоюзному комплексі. Становище в сільському господарстві, процеси, які відбувалися в українському селі. Здобутки і проблеми розвитку соціальної та національної сфер, фактори, які впливали на них. Дисидентських рух, його течії, форми і методи боротьби, значення. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух. Культура і духовність.

Тема 27 Відновлення державної незалежності України, її роль у розпаді Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Створення автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визначення України. Культура. Духовне відродження..

Тема 28 Становлення, розвиток України як незалежної держави

Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України. Економіка України в 1991-1998 рр. та в 1998-2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Культура й духовність.

Тема 29. Європейський вибір України. Російсько-українська війна. Геополітичний вибір України: утвердження євроінтеграційного курсу. Україна в

імперській доктрині «руського міра». Політичні, економічні, інформаційні та інші засоби тиску на Україну в контексті відродження прагнень Російської Федерації (РФ) до реімперіалізації на теренах колишнього СРСР. Зрив угоди про асоціацію України та Європейським Союзом (ЄС). Євромайдан. Революція Гідності. Крах режиму Віктора Януковича. Небесна Сотня. Президентські та парламентські вибори 2014 р. Обрання Петра Порошенка Президентом України. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Надання українцям права на безвізовий режим в'їзду в країни ЄС. Початок війни РФ проти України: окупація, анексія Криму, збройна агресія на сході України. Квazіреферендуми і проголошення маріонеткових квазідержав Донецької Народної Республіки (ДНР), Луганської Народної Республіки (ЛНР). Антитерористична операція/Операція об'єднаних сил (АТО/ООС). Перебіг бойових дій. Мінські домовленості. Українське громадянське суспільство в обороні держави. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Участь добровольців іноземців у збройній боротьбі на боці України. Міжнародна підтримка України в умовах війни. «Норманська четвірка»: внесок у стабілізацію збройного конфлікту. Позиція США та держав «великої сімки». Санкції, накладені на РФ за невиконання Мінських домовленостей. Соціально-економічний розвиток України у 2014–2022 р. Економічні, політичні, судовоправові реформи. Створення незалежної правоохоронної структури для боротьби з корупцією. Незавершеність реформ. Законодавче забезпечення статусу української мови як державної. Розвиток української культури. Утворення канонічної автокефальної Православної церкви України (ПЦУ).

Президентські вибори 2019 р. Обрання Володимира Зеленського Президентом України. Земельна та інфраструктурна реформи. Цифровізація України. Широкомасштабне вторгнення російських військ на терени України: перебіг, результати. Збройні сили України (ЗСУ), Національна гвардія, територіальна оборона, громадянське суспільство та влада в обороні країни. Злочини геноциду та воєнні злочини РФ проти України. Нищення економіки України. Використання Росією продовольства як зброї. Заява Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні». Консолідація української політичної нації в боротьбі проти російській агресії. Російська пропаганда як інструмент підбурювання війни і геноциду. Ідеологема «денацифікація України». Протидія України російській пропаганді та дезінформації. Розгортання дипломатичної боротьби України. Утворення міжнародної коаліції держав на підтримку незалежності і обороноздатності України. Лендліз. Надання Україні статусу кандидата в члени ЄС. Повсякдення в умовах війни: індивідуальний досвід, стратегії виживання та протистояння. Колабораційна діяльність і кримінальна відповідальність за неї. Рух Опору на тимчасово окупованих територіях. Біженці та вимушені переселенці. Примусове переселення громадян України до РФ. Гуманітарна підтримка біженців в країнах ЄС. Релігія, церкви й релігійні організації та війна. Діячі української культури в допомозі фронту. Діячі світової культури в підтримці України.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При оцінюванні навчальних досягнень з історії України враховується:

- рівень оволодіння історичними знаннями, знання хронологічних меж періодів, найважливіших історичних подій і процесів, визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- рівень умінь групування (класифікації) фактів за вказаною ознакою, розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями;
- рівень оволодіння практичними вміннями й навичками роботи з історичними джерелами.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Кількість балів (від 100 до 200)	Бали від 1 до 12	Вимоги до рівня навчальних досягнень
100	1	Абітурієнт відтворює матеріал на елементарному рівні, називаючи окремий факт або явище, подію, не аналізуючи їх.
101 – 104	2	Абітурієнт розуміє навчальний матеріал на елементарному рівні його засвоєння, відтворює якийсь фрагмент окремим реченням.
105 – 109	3	Абітурієнт, дає відповідь у вигляді окремих речень (за допомоги викладача) без узагальнення й висновку.
110 – 112	4	Абітурієнт володіє початковими знаннями і вміннями з навчального предмету. Слабо орієнтується в хронології, термінах та поняттях.
113 – 123	5	Абітурієнт дає відповіді на прості, стандартні запитання; частково орієнтується в хронології, називає окремі дати та події.
124 – 135	6	Володіє поверхневими знаннями з історії України. Розрізняє історичні періоди, явища, постаті, співвідносить їх, однак не здатен конкретизувати, визначати точну дату події чи явища.
136 – 147	7	Абітурієнт виокремлює окремі ознаки явищ і процесів, правильно відтворює логіку історичних подій, частково встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними.
148 – 159	8	Абітурієнт володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними.
160 – 172	9	Абітурієнт узагальнює окремі факти та формулює

		нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ.
173 – 184	10	Абітурієнт використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; робить аргументовані висновки, синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії
185 – 197	11	Абітурієнт володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії
198 – 200	12	Абітурієнт системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її.

Рекомендована література

1. Сорочинська Н. М., Мартинюк О.О. Всесвітня історія. Історія України [інтегрований курс]. Підручник для 6 класу загальн. серед. освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019. 224 с.
2. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. Підручник для 7 класу загальноосвіт. навч. закладів. Харків: Видавництво «Ранок», 2015. 240 с.
3. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. Історія України Підручник для 8 класу загальн. серед. освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. 224 с.
4. Гісем О. В., Мартинюк О. О. Історія України. Підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів. Харків: Видавництво «Ранок», 2017. 240 с.
5. Історія України: комплексне видання. Власов В.С., Кульчицький С.В., Панарій О.Є. Київ: Літера ЛТД, 2019. 416 с.
6. Історія України. Таблиці та схеми. Земерова Т. Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. 448 с.
7. Бойко О.Д. Історія України. 7-е видання, стереотипне (Академія), 2018. 720 с.
8. Історія України: Підручник для 9 класу. О. Реєнт, О. Малій. Київ: «Генеза», 2017.
9. Турченко Ф.Г., Мороко В.М. Історія України: підручник для 9 класу. Київ: «Генеза», 2017.
10. Історія України. Хронологічні таблиці. Видавництво: «Торсінг», 2016
11. Історія України в таблицях і схемах : «Торсінг», 2017.
12. Гісем О.В. Історія України. Довідник, тестові завдання. Кам'янець-Подільський, 2017. 644 с.
13. Кульчицький С.В., Мицик Ю.А., Власов В.С. Історія України. Довідник для абітурієнтів та школярів. Київ: Літера ЛТД, 2015. 528 с.
14. Власов В.С., Кульчицький С.В. Історія України: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД, 2018. 256 с.

15. Пометун О.І, Гупан Н.М. Історія України: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: УОВЦ «Оріон», 2018. 288 с.
16. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Видавництво «Ранок», 2018. 240 с.
17. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. Освіти. Харків: Видавництво «Ранок», 2019. 288 с.